І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

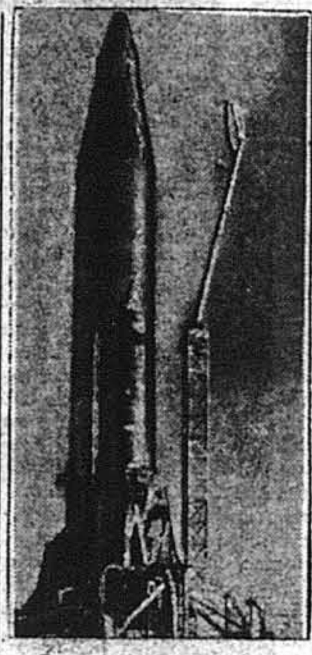
СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 246. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 23-го ГРУДНЯ 1958 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 23, 1958 No. 246. VOL. LXV.

„АТЛАС" ПРИЙНЯВ І ПЕРЕДАВ ЗНОВУ НА ЗЕМЛЮ ОДНОЧАСНО СІМ ЗВЕРНЕНЬ

Вашингтон. — О год. 1.30 східнього стандартного часу в неділю 21 грудня ц. р. американський сателіт „Атлас", випущений в четвер 18-го грудня ц. р. відбув сорок летів навколо Землі. Під час сорокового перелету в орбіті Землі військова сиґнальна станція у Форт Стюарт в Джорджії передала до „Атласа" одночасно сім звернень і на пересланy після того вимогу одержала всі ці звернення назад, дослівно і виразно. Американська преса і більшість часописів вільного світу підкреслюють, що випущений американський сателіт-ракета „Атлас", який передає авдиції на Землю, — це „початок революційної доби в теперішній комунікації", бо цей сателіт із успіхом відбирає і пізніше надає авдиції з Землі. Як відомо, „Атлас" передав був на Землю зарекордоване мирне Звернення президента Айзенгавера з з приводу Різдва Христового. Під час 28-го кружляння ракети - сателіта довкола Землі зроблено з нею новий досвід. Сиґналізаційний Корпус із своєї станції в Форті Сем Гюстон недалеко Сан Антоніо в Тексасі 20-го грудня „наказав" був сателітові „Атлас" пеердати ту авдицію, яку він відобрав, летячи понад Каліфорнією. Це був інший текст того самого Звернення, яке було зарекордоване в ракеті, і яке вона передавала світові ще 19-го грудня. Ось його текст: „Це говорить Президент ЗДА. Внаслідок див наукового поступу мій голос доходить до вас із сателіта, що мандрує по космічних просторах. Моє звернення щире. При допомозі цих єдиних в своєму роді засобів я передаю вам і всьому людству побажання Америки: миру на Землі і доброї волі між всіми людьми". Департамент оборони повідомляє, що „Атлас" передав ці авдиції на Землю „чітко, тільки з двома місцями притишеного голосу". Сателіт „Атлас" може відбирати тексти з Землі і негайно їх передавати на Землю, або може їх передавати аж після якогось, визначеного часу. З цього виходить, що

Ракета-сателіт „Атлас" перед випущенням

в майбутньому сателіти будуть служити як комунікаційні засоби. Наприклад, сателіт над Ню Йорком зможе відобрати вістку, призначену для Токіо, і під час лету над Японією зможе її передати. В СССР заскочені американським успіхом. Спочатку комуністичне радіо мовчало, пізніше подано саму вістку без коментарів, врешті з легковажним інтерв'ю. Совєтський фахівець від „спутніків" Леонід Седов ґратулював американцям успіху з сателітами, але в інтерв'ю з представниками „ТАСС-а" казав, що американський штучний сателіт не є аж втроє більший від совєтського „Спутніка", бо мовляв, американський штучний місяць літає разом із ракетою (важить коло 8,700 фунтів), а совєтський важив сам 2,925 фунтів, але разом із ракетою він важив 11,000 фунтів. Американські науковці підкреслюють ту обставину, що „Атлас" може приймати і надавати авдиції, що зможе зреволюціонізувати комунікацію в майбутньому, а „Спутнік" цього не має. Отже справа не в тому, чий місяць важчий, тільки чий досконаліший.

Цілий світ стоїть під враженням успіху ракети „Атлас"

Лондон. — Вся преса у широкому світі признає величезний успіх вистрелення у міжпланетні простори 4 і пів тонової ракети „Атлас", як найбільшого з усіх дотеперішніх штучних сателітів Землі, виінованих такими апаратами, що їх теж досі не мав ніодин з попередніх сателітів. За англійською і іншою закордонною пресою, успіх з „Атлясом" має не тільки наукове й морально-пропаґандивне, але й політичне значення, бо надзвичайно збільшує престиж Америки, доказавши знову перевагу Америки в технологічних перегонах із Совєтами. Видатний західньо-німецький ракетовий фахівець д-р Евґен Зенґер вбачає в „Атлясі" предвісника ракети з живою залогою. Речник англійського Міжпланетного Товариства Кеннет Ґетленд прославляв особливо добре збережену тайну приготувань до вистрелення „Атляса", внаслідку чого осягнено ще більший психологічно - пропаґандивний ефект. Французький фахівець генерал Поль Бержерсон звернув увагу на „виправлення Америкою попередніх помилок та занедбань" в ракетній ділянці. Професор Технічної високої школи в Токіо, японець Тетсуї сам переловив радіосиґнали, передавані „Атлясом". Італійський щоденник „Іль Темпо" в Римі стверджує, що ЗДА „перескочили" Совєти в досліджуванні міжплянетних просторів.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА в НЮ ЙОРКУ СКЛАЛА ПОНАД 4,000 ДОЛЯРІВ НА ЦІЛІ УВУ З НАГОДИ ЗУСТРІЧІ З ЙОГО РЕКТОРОМ ПРОФ. Д-РОМ І. МІРЧУКОМ

Ню Йорк. — Місцева Українська Громада дуже поліпшила свою опінію в справі жертвенности на добрі народні цілі, склавши понад чотири тисячі долярів на цілі Українського Вільного Університету в Мюнхені з нагоди своєї зустрічі з його ректором, проф. д-ром Іваном Мірчуком минулої неділі, 21-го грудня. Зустріч була зорганізована місцевим Комітетом Об'єднаних Американсько-Українських Організацій, при співучасті Делеґатури УВУ, Наукового Т-ва ім. Шевченка, Українського Технічного Інституту та Т-ва Прихильників УВУ і відбулася в приміщеннях місцевого Народного Дому о год. 5-ій по полудні. Відкрив її відповідним словом про УВУ та його Ректора, голова Ділового Комітету зустрічі і сам докторант УВУ, п. Василь Вишиваний, а Ректора і приявну на зустрічі його дружину п-ні Мірчук формально привітали від місцевої громади всч. о. Севастіян Сабол з церкви св. Юра, який також провів молитву, та п. Іван Винник, голова Об'єднаного Комітету. Промову про значення УВУ для вільної української науки та української визвольної справи виголосив др Ярослав Падох, професор УВУ, що дальше виконував ролю тостмайстра зустрічі-бенкету. Він також поінформував, що на зустрічі є біля 80 представників різних центральних і місцевих товариств та організацій. Короткі привітання для УВУ і його Ректора склали: проф. д-р Роман Смаль-Стоцький від НТШ, проф. д-р Яків Зозуля від Українського Технічного Інституту, почесний докторант УВУ п. Дмитро Галичин від Українського Народного Союзу, адв. Іван Робертс від Українського Конґресового Комітету, адв. Михайло Пізнак від Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, мґр. Р. Клецор від СУК „Провидіння", п. Зенон Кравець від Союзу Українських Студентських Товариств Америки, Раїса Бакум від „Зарева", проф. Іван Вовчук від Організації Оборони Чотирьох Свобід України, ред. Роман Купчинський від Спілки Українських Журналістів Америки, п. Юліян Ревай від „Самопомочі" та Українського Інституту Америки та п-ні Соневицька від 64-го Відділу Союзу Українок Америки. Промову вартости 300 долярів у його власній оцінці виголосив п. Василь Пуйда, склавши таку суму на цілі УВУ. Д-р Я. Падох прочитав довгий список жертводавців на цілі УВУ, при чому ствердив, що найбільшу суму (1,200 дол.) коли мова про професії, склали українські лікарі. З-поміж організацій найбільшу суму склав УНСоюз, додавши до виасиґнованої вже раніше в цьому році 500 дол. ще 100 дол. Тостмайстер ствердив, що УНСоюз є, після ВПреосвященного Кир Івана Бучка, найбільшим добродієм УВУ, складаючи щорічно на його цілі 500 дол., а в цьому році 600 дол. З індивідуальних пожертв окремо відмічено пожертву в сумі 100 дол. від п. Гриця Яремчука, який в короткому слові признався, що його річний заробіток виносить тільки 2,500 долярів. Окремо відмічено також пожертву в сумі 200 дол. від Спілки Української Молоді Америки. Промовцям відповідав коротко, дякуючи за привітання та підкреслюючи значення УВУ у вільному світі, ректор УВУ проф. д-р Іван Мірчук. На закінчення вильосовано образ, що його пожертвував на цілі УВУ артист-маляр Михайло Мороз. Образ здобув п. Іван Гординшинський на білет ч. 61. П. Д. Галичин на закінчення ствердив, що жертвенність Української Громади в Ню Йорку на цілі УВУ дає причину до великого оптимізму, інформуючи рівночасно, що велику заслугу в організації зустрічі та успішного переведення збірки мають головні її організатори: д-р Ярослав Падох, головний секретар УНСоюзу, д-р Василь Вишиваний, голова Ділового Комітету Зустрічі, п. Іван Винник, голова Об'єднаного Комітету, проф. д-р Василь Стецюк та інші.

Проф. д-р Іван Мірчук

УПРАВА СУЖА ВІДБУЛА НАРАДИ

Ню Йорк. — Управа реактивованої недавно Спілки Українських Журналістів Америки (СУЖА) відбула тут минулої суботи, 20-го грудня, в приміщенні Українського Народного Дому свої перші наради, на яких вирішено цілий ряд проблем, зв'язаних з діяльністю цієї професійної організації. В нарадах взяли участь: голова Спілки Р. Купчинський, його заступники М. Стахів і А. Драган, секретар І. Келрин-Рудницький та касир Л. Лепкий. Інші члени управи виправдали свою неприявність. В результаті нарад, якими проводив Р. Купчинський та на початку яких вшановано пам'ять померлого перед тижнем члена-основника Спілки сл. п. Ярослава Чижа, переведено доручене управі загальними зборами стилістичне оформлення схваленого зборами статуту, прийнято до відома заяву проф. Ів. Вовчука щодо його участи у зборах Спілки та непорозуміння з його вибором до управи і рішено адоптувати на опорожнене місце в Контрольній Комісії Спілки ред. Василя Мудрого, обговорено справу заповнення опорожненого внаслідок смерти сл. п. Я. Чижа місця в Товариському Суді Спілки, встановлено кваліфікації та процедуру прийняття і оформлення членів, визначено висоту членської вкладки на 5 долярів річно, але тільки для заробітково працюючих членів, плюс 1 доляр вписового, вирішено зголосити і оформити членство Спілки в УККомітеті та розглянено ряд професійних проблем. На закінчення рішено вислати Редакціям усіх українських газет у вільному світі відповідні інформації про створення Спілки Українських Журналістів Америки та про її цілі і завдання.

В АВСТРІЇ Є ЩЕ 79,000 В ТАБОРАХ ВТІКАЧІВ

Відень. — За проголошеною офіційною статистикою, в австрійських таборах перебувають все ще 79,000 втікачів з-поза залізної заслони, при чому 15,250 — це мадярські втікачі та коло 1,000 осіб втекло з Юґославії. Вся решта — це жертви ще другої світової війни. В теперішньому часі австрійський уряд разом із високим комісарем Об'єднаних Націй для справ втікачів з осідком в Женеві обмірковують проєкт будови домів для втікачів, які бажають залишитись в Австрії, щоб остаточно зліквідувати баракові табори, в яких люди мучаться вже близько 14 років.

ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ МАЗЕПИ ПРИГОТОВИВ ПРОГОЛОШЕННЯ ЮВІЛЕЙНОГО МАЗЕПИНСЬКОГО РОКУ

Ню Йорк. — Минулої суботи, 20-го грудня, тут у приміщенні Українського Конґресового Комітету відбулись у пополудневих годинах чергові наради Ювілейного Комітету Мазепи (ЮКОМА), на яких розглянено та вирішено ряд справ, зв'язаних з 250-річчям боротьби Великого Гетьмана України Івана Мазепи, що припадає в 1959-му році, який буде проголошений Ювілейним Мазепинським Роком. Збори відкрив і ними проводив, з уваги на хвилеву неприявність перешкодженого голови ЮКОМА проф. Володимира Січинського, його заступник ред. Василь Мудрий. Проф. В. Січинський прийшов на збори пізніше. Секретар ЮКОМА д-р Ярослав Падох познайомив приявних з протоколами двох попередніх нарад, а звіт з третіх нарад Комітету склали ред. В. Мудрий і п. Леся Храплива. У зборах, крім названих, взяли ще участь: п. Д. Галичин, проф. Р. Смаль-Стоцький, ред. Лев Лепкий, проф. С. Литвиненко, п. Йосип Лисогір, п. А. Москаленко, адв. Михайло Пізнак, п-ні Соневицька, д-р М. Стахів, д-р І. Козак, інж. Р. Кобринський та ред. А. Драган, що звітував за пресово-інформаційну комісію ЮКОМА. Між розгляненими та вирішеними справами було м. і. схвалення текстів проєкту резолюції, якою Український Конґресовий Комітет проголосить 1959 рік Ювілейним Мазепинським Роком і тексту заклику ЮКОМА для відповідного відзначення того року в наших громадах. Обговорено також ряд імпрез. На пропозицію проф. Р. Смаль - Стоцького рішено запропонувати УККомітетові, щоб негайно поробив відповідні заходи, щоб місцевість Мазепи в стейті Міннесота могла впродовж року вживати ги відповідної поштової печатки з відміненням 250-річчя Мазепи.

В Римі почався формально беатифікаційний процес Митр. Шептицького

Митрополит А. Шептицький

Рим. — З Ватикану офіціяльно повідомлено, що в грудні перед Трибуналом Вікаріяту почався формально процес беатифікації Слуги Божого Андрея Шептицького Митрополита Галицької Провінції. Цей процес триватиме кілька років, бо він передбачає покликання ряд свідків які зізнаватимуть про життя і діяльність покійного Великого Митрополита.

І. П. БАГРЯНИЙ, ГОЛОВА УНРАДИ, ПІДКРЕСЛЮЄ СИЛУ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ

Ню Йорк. — Сила українського визвольного руху, що спонтанно і зорганізовано проявляється на всіх ділянках українського життя як на рідній поневоленій землі, так і на еміґрації у вільному світі, така велика, що з неї самі українці не завжди здають собі справу, але змушує московських окупантів з нею дуже серйозно рахуватись — твердив Іван Павлович Багряний, голова Української Національної Ради, у своїй публічній доповіді, яку він виголосив стараниям Прихильників Української Народної Республіки в Ню Йорку минулої суботи, 20-го грудня ввечорі, у заповненій у великій частині залі Джуніор Гай Скул. Зібрання відкрив і ним проводив проф. Михайло Ветухів, голова Української Вільної Академії Наук. Темою доповіді І. П. Багряного було: „Батьківщина і ми". Доповідач добачує великі процеси, які відбуваються тепер в Совєтському Союзі під натиском свідомих і підсвідомих визвольних сил українського та інших поневолених Москвою народів. І тому ці процеси в жадному разі не є зв'язаними із смертю Сталіна та приходом до влади нового диктатора Хрущова. Навпаки, доповідач вважає, що коли б був жив Сталін, то ці процеси також були б відбувалися тільки з тією різницею, що за минулі злочини большевиків скидував би вину не Хрущов на Сталіна, але Сталін на Хрущова і розстріляв би його. Обидва вони, Сталін і Хрущов, є учнями тієї самої большевицької школи і в подібних обставинах подібно поступають. Доповідач добачує в Україні великий процес відродження, бо він завжди був і мусить бути, але він не відбувається внаслідок змін большевицької політики, тільки навпаки, большевицька політика мусить змінюватись під натиском того процесу. Але вона завжди змагає до того самого кінця, який повторювався в Україні після кожної „відлиги". Окрему увагу віддав доповідач справам української еміґрації, зокрема очолюваної ним Української Національної Ради та ворожим і українським ви-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Кадет Микола Кравців був призначений для асисти Президентові у Білому Домі

Вашингтон. — Під час бенкету, що його влаштував у четвер дня 18 грудня ц. р., в Білому Домі президент Айзенгавер для членів дипломатичного корпусу і на якому він проголосив повідомлення про випущення ракети-сателіта „Атляса", спеціяльну асисту Президента творили чотири кадети — представники чотирьох військових академій ЗДА — Військової, Морської, Летунської і Прибережної Сторожі. Від Військової Академії у Вест Пойнті входив до асисти президента кадет Микола Кравців, командант першого полку в Кадетському Корпусі, який в 1959 році закінчує вже своє навчання в цій Академії і залишається в активній службі в Армії. Під час розмови з през. Айзенгавером кадет М. Кравців передав Президентові і його Дружині різдвяні і новорічні побажання від Кадетського Корпусу у Вест Пойнті.

Кадет Микола Кравців

ГЕН. ДЕ ҐОЛЬ ВИБРАНИЙ НА ПРЕЗИДЕНТА 5-ОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Париж. — В неділю 21 грудня 1958 генерал Шарль де Ґоль, прем'єр П'ятої Французької Республіки, був обраний президентом Франції. Вибір переводився за новою конституцією через 81,528 електорів, якими були посадники міст та репрезентанти різних верств і станів. Із них 78.49 відсотків голосів впало на де Ґоля. Двома іншими кандидатами були 70-річний посадник паризького передмістя Іврі Жорж Марран, комуніст, та 75-річний професор Паризького університету Альберт Шателе, кандидат демократичної лівиці. Перемога де Ґоля згори не підлягала ніякому сумніву і вона була завершенням того політичного процесу, який пішов у Франції від травня ц.р. за цетро-лівого партійного уряду Пфлімлена, коли загальна течія звернулась проти партійницької системи 4-ої Республіки й винесла де Ґоля вдруге на шпиль державної влади. Де Ґоль став наступником 76-річного президента Рене Коті, що його обрано в 1952 році щойно в 13-му голосуванні. За давньою конституцією Франції президента вибирали об'єднані дві палати парляменту. Рене Коті один із перших поґратулював де Ґолеві вибору. Де Ґоль перейме у своєму новому характері урядування 8 січня 1959 року. До того часу він може правити ще декретами заназвичайними уповноваженнями, які дістав був від останнього парляменту 4-ої Республіки. Він обраний тепер на 7річний період. За новою конституцією президент Франції має не тільки репрезентаційні, але й поважні виконавчі фукції, дармащо не такі широкі, як американський президент, бо у Франції залишився поділ державної влади між президентом, окремим прем'єром та парляментом. Сам де Ґоль не брав участи в виборах, бо як прем'єр він не мав права бути одним із електорів. Вибір де Ґоля був проголошений ледви в три години після того, як почали обраховувати віддані голоси. Щойно після призначення нового прем'єра і проголошення листи нового уряду буде відомий докладний склад парляменту, тому, що парляментарні посли, які стають міністрами, мусять — за новою конституцією — зректися свого посольського мандату.

Генерал Шарль де Ґоль

Совєтський командант з Східньої Німеччини погрожує війною

Берлін. — Генерал Ніколай Ф. Захаров, командант совєтських збройних сил в Східній Німеччині, заявив, що коли б західні альянти захотіли силою забезпечити вільну комунікацію між Західньою Німеччиною та їх військами в Берліні, то совєтські війська протиставляться цьому і тоді може вибухнути війна. Однак він висловив водночас переконання, що „гарячі голови з НАТО" не захочуть війни з приводу Берліну. Водночас московська „Правда" у статті, що напевне висловлює думку Хрущова, звертає увагу, що „в той час, коли існував спільний альянтський фронт у війні проти Гітлера, не було ще НАТО" і тому, мовляв, НАТО не має ніякого діла вмішуватись до Берлінської кризи. Совєти, пишеться в „Правді", можуть в цій справі розмовляти тільки з державами, „які якимсь чином причетні до Берліну". Західні політичні кола — коментує західня преса — стоять на становиці, що Берлінська криза цікавить ціле НАТО, бо ЗДА, Англія і Франція, що втримують свої гарнізони в західньому Берліні, є членами НАТО і кожний воєнний конфлікт цих країн автоматично втягнув би у війну решту 15-х держав НАТО. Однаково Захід, як Москва, здається, покладають надії на приїзд Анастаса Мікояна в першому тижні січня до Вашинґтону, як посередника, що мав би витягнути Берлінську кризу з сліпого кінця. Щоб уможливити большевикам нарадитись у Москві ще перед виїздом Мікояна до ЗДА, західні держави вишлють ноту до Совєтів ще в цьому тижні, — твердять газети. Захід відкине вимоги Совєтів з 27 листопада ц. р. щодо перетворення західнього Берліну у „вільне місто" та зажадає відкликання Москвою ультимативного тону тієї ноти. За тією нотою Хрущов ставив 27-ий травня 1959 року, як ультимативний термін до полагодження цієї справи. Водночас західня відповідь висловить бажання переговорювати знову про з'єднення Німеччини та висловить готовість дати Совєтам ґарантії безпеки у випадку совєтської згоди на з'єднення Німеччини на основі вільних виборів. Берлінський кореспондент Ассошейтед Пресс покликується на інформації з большевицьких джерел, що Мікоян виїздить до Вашинґтону з головною місією переговорювати якраз про Берлін і Німеччину та що в його нарадах у Вашинґтоні питання совєтсько - американських торговельних взаємин ніби не становитиме головної теми, дармащо Мікоян якраз є спецом від справ закордонної торгівлі.

В АМЕРИЦІ

● 22-річна Линн Волдрон із Клівленду, Огайо, повідомила, що вона є нареченою непальського князя Базундгари Вір Вікрама, який стоїть на четвертому місці в лінії наслідства престола королівства Непалю. Князь побачив уперше гарну американку в Непалі під час її подорожі по тій країні — пізніше зустрічався з нею, коли був членом непальської делеґації в Об'єднаних Націях. Дозвіл на вінчання мають дати члени королівської родини.

● 16-річний Карл Едер із Ел Кахону, Каліфорнія, признався, що вбив дружину і четверо дітей свого добродія, робітника авіяційної фабрики, Пендерґеста, який прийняв бездомного хлопця до свого дому. Вражений горем батько сказав після того жахливого злочину: „Благаю Бога, щоб змилосердився над ним".

● Населення Ню Йорку внаслідок страйку доставців часописів не має що читати і, як стверджують власники кіосків на станціях підземних залізниць, більше купують цигарок та цукерків.

● 74-річний Горст В. Тіттел відзначив 50-річчя своєї служби в американських збройних силах. Він народився в 1884 р., а до армії вступив у 1908 році. Дійшовши до ранґи підполковника, Тіттел уже мав перейти на емеритуру, але волів залишитися при війську, і тепер продовжує свою службу в ранзі сержанта.

У СВІТІ

● Біл Баллярд, 90-річний колишній буфетник, повінчався з 74-річною Еммі Едвардс. Вони запізналися 14 років дому і обоє були мешканцями дому для старців на передмісті Лондону. Управа дому для старців збудувала їм невеличкий „бонґало" — хатину на дві особи.

● Д-р Чандрасекгар, керівник індійського інституту для популяційних справ, вернувшись з довшої подорожі по Китаю, заявив, що населення тієї країни нараховує тепер 653 мільйони, а за 15 років може осягнути більйон. Він не виключає, що за 20 років влади китайські комуністи матимуть армію з 30 мільйонів вояків. Індійський учений під час своєї подорожі по Китаї не бачив усмішки ні на одному обличчі.

● В університетській клініці в Ляйпціґу, в східній зоні Німеччини, совєтський професор Владімір Деміхов зробив операцію перещеплення серця одної собаки другій живій собаці. Там же він показував іншу собаку з двома штучно защепленими серцями. Деміхов твердить, що він може прищепити голову малої собаки до шиї великої собаки, і що ніби так „зліплена" тварина житиме.

● Поль Будре, 56-річний пожежник із Арра, у Франції, протягом 48 годин став чотирикратно дідунем: три його сини і донька стали батьками протягом двох днів. Разом Поль Будре має 19 внуків.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

У МИРНИХ ЦІЛЯХ

З кінцем минулого тижня в четвер 18-го грудня о год. 6.02 по полудні, з американської дослідної бази в Кейп Канаверал на Фльориді випущено з повним успіхом найбільшого досі штучного земного сателіта — майже на чотири з половиною тонни ракету „Атляс", яка відбуває тепер свою мандрівку довкола Землі на висоті від 115 до 920 миль зі швидкістю понад 17,000 миль на годину. Ця ракета-сателіт має такі властивості, що їх не мали дотеперішні штучні сателіти: вона була не тільки вистрелена, але й з віддалі скерована із Землі у стратосферичні простори; вона дісталася в орбіту Землі в цілості, себто з усіми своїми частинами, на відміну від дотеперішніх сателітів, які „губили" по дорозі ті частини, що вже були використані, як погонова сила; і вона має в собі складну комунікаційну апаратуру, що не тільки подає відповідні інформації, але й відповідає на запити із Землі. Що більше, ця апаратура може передавати не тільки кодовані азбукою Морзе вісті, але й передати живий людський голос із записаного на відповідному апараті послання президента Айзенгавера.

Важливість цього нового досягнення американської технології підкреслено тим, що за кілька хвилин після випуску ракети президент Айзенгавер, який саме тоді закінчив стискування рук запрошеним на державний бенкет у Білому Домі дипломатам та іншим гостям, персонально поінформував їх про цю подію, при чому підкреслив також і її мирне значення: „Цей випуск становить видатний крок вперед у дослідженнях простору і відкриває для З'єдинених Держав і всього людства нові шляхи в їхніх намаганнях досліджувати можливість мирного використання позаземних просторів". Подібну заяву склав також департамент оборони, бо це саме підпорядкована йому Агенція заавансованих дослідних проєктів випустила ракету.

При цій нагоді насуваються на думку деякі факти і порівняння з минулого. Коли приблизно два роки тому говорилось, що 1957-ий рік буде геофізичним роком, Америка на цілий світ заповіла, що вона намагатиметься випустити в тому році штучного сателіта Землі. Саме під час такої підготови, Москва тишком-нишком випередила Америку і 1-го жовтня минулого року випустила свого першого сателіта, здобувши цим направду величезний успіх в ... холодній війні. Америка випустила першого малого штучного сателіта щойно через два з половиною місяці після того, 17-го грудня минулого року. Від того часу не припиняється змагання в тій ділянці і Москва свій безперечний успіх із спутниками та міжконтинентальними ракетами на всі лади використовує виключно для підривно-терористичних цілей своєї імперіялістичної політики.

Початкові совєтські успіхи викликали в світі, включно з Америкою, зрозумілу консетрнацію. Уважливіша аналіза прогри республіканців у недавніх виборах напевно також виявила б у її причинах тінь совєтського спутника. Проте минув заледве рік і „відстала" в цьому одному відношенні Америка знову веде перед. Як же нагадує цей розвиток відомі події з останньої війни, коли озброєна до зубів гітлерівська Німеччина, терорізуючи світ своїм „вермахтом" і своєю „люфтваффе", подібно, як і Москва своєю спутниковою „перевагою" рік тому, кпила собі з Америки, що в поспіху, за недостачею вишкільної зброї, мала вишколювати своїх вояків, використовуючи для цього палиці. Очевидно, що ці кпини припинились, коли на німецькі міста посипались градом бомби з американських повітряних фортець. Проте, гітлерівська „перевага" могла до того часу не одного збаламутити, як баламутила впродовж року совєтська перевага з міжконтинентальними ракетами та спутниками.

Теперішній світ уже такий, що важко передбачити, що може статися завтра, навіть при всій логіці випадків. Все ж таки доказана поза всякими сумнівами американська перевага і в технологічному розвитку є справді важливим кроком вперед у можливостях мирного використання не тільки позаземних, але й самих таки земних просторів. Сила бо і перевага Заходу — це єдине, що може так або інакше спинити Москву в здійсненні її агресивних задумів. Маючи таку певність, вільний світ може спокійніше досліджувати і космічні простори і можливості їх використання на своє благо, а не на свою загибіль. Тим то й останній успіх Америки з випуском „Атляса" має велике значення в усіх цих відношеннях.

ПІД ЗНАКОМ ПАСТЕРНАКА І РЕВІЗІОНІЗМУ

У днях 7-12 грудня ц. р. відбувався у Москві перший установчий з'їзд письменників Російської Соціялістичної Федеративної Совєтської Республіки, в якому взяли участь коло 400 письменників, делегатів від 15 автономних республік і 33 країв та національних областей, що входять до складу цієї „російської федерації". Згідно із звідомленням совєтської преси, учасники з'їзду були „уповноваженими" 2,500 письменників — прозаїків, поетів, есеїстів і критиків, що живуть на території РСФСР і творять 47-ма мовами народів, а на ділі здебільша в російській мові. Відбувся з'їзд заходами ініціятивного організаційного комітету Союзу Письменників РСФСР і найголовнішим завданням його було оформити письменників „російської федерації", які досі об'єднувалися безпосередньо у Союзі Письменників СССР, в окрему організацію, паралельну до спілок письменників інших республік, як Українська, Білоруська і т. д.

Почався з'їзд в неділю 7 грудня в Кремлі. Як звичайно в таких випадках буває, одноголосно „обрано" до президії з'їзду цілу президію КПСС, яка в кількості 16 осіб з'явилася в „льожах, призначених для уряду". З'їздом „проводили „з уряду" письменник К. Федін разом з головою оргкомітету Союзу Письменників РСФСР Л. Соболєвим і секретарем цього ж комітету А. Сурковим.

З основною доповіддю п. н. „Література і наша сучасність", що над нею розгорнулася головним чином „дискусія", виступив згаданий уже „товариш" Л. Соболєв. Доповідь була присвячена поставленій совєтським письменникам партією вимозі „зближати літературу до бурхливого, героїчного" і т. д. сучасного совєтського життя., як теж конечності дотримуватися принципу „партійности" в літературі, мовляв, партія — це народ, а народ — це партія, і тому вся творчість письменників мусить бути партійною.

Дуже характеристичними для сучасного стану совєтської літератури були місця з доповіді Соболєва, присвячені „відлизі", ревізіонізмові і справі Пастернака.

„Сумної пам'яті літературні сенсації 1956 року, — говорив Соболєв, — що з різною мірою недоумства відгукнулися на цей радісний заклик, вороги комунізму піднесли на щит і тріюмфально їх вшанували. Прийнявши базікане за дійсність, агенти ідеологічної контррозвідки імперіялізму (виходить, що існує в совєтській уяві й така „ідеологічна" контррозвідка — О. Р.) договорилися до приголомшливих для нормальної людини тверджень, що в русской літературі існували тільки три великих письменники: Лев Толстой, Достоєвський і автор сенсаційної книжки про страждання совєтського винахідника, що її негайно ж ревізіонізм корнетав, як зброю для наступу. Недавно ми були свідками повчального прикладу, до чого приводить логіка відходу від життя, від колективу, від народу. Той, хто, живучи з нами десятки років, не хотів бачити ні народу, ні його шляху, хто з цинічною відвертістю запитував у кватирку, яке це в нас тисячоріччя надворі, — той у самозахопленні своїми писаннями дійшов до крайньої патології індивідуалізму, дав у руки ворогам не надто мистецьку, але все ж таки літературну зброю, свідомо й активно передаючи в руки агентів холодної війни літературний матеріял антисовєтської, антинародної якости".

„Пастернак — гідний наслідник тієї декадентської інтелігенції, — гримів Соболєв, — до якої із зневагою ставився кращий представник справжньої русской інтелігенції — Ленін, яку так ненавидів Чехов, справдешній русский інтелігент до останньої клітиночки мозку. Пастернак — вірний поплічник тих холодних циніків, які писали: „Між нами, інтелігенцією, і нашим народом — іншого роду розбіжність... Таким, як ними ми є, нам не треба мріяти про злиття з народом, боятися ми його повинні більше за всі кари влади, і благословляти цу владу, яка одна тільки своїми багнетами й тюрмами охороняє нас від народного гніву". Так писали в збірнику „Вєхі" в 1909 році духові батьки доктора Живаго, який так само, як вони, боїться народу і марить про те, щоб відгородитися від нього".

Дискусія над доповіддю Соболєва пішла по лінії заклику ЦК Комуністичної партії, проголошеного напередодні московського з'їзду, щоб письменники включилися в плянову семирічку і йшли не тільки „нога в ногу з часом, але іноколи й поперед нього", як це сформулював представник письменників Ленінграду А. Прокоф'єв. З конкретних плянів, висловлених дискутантами з метою „усучаснення" совєтської літератури, треба згадати його ж думку, щоб письменники заснували всесоюзне видавництво для видавання праць і творів з історії... фабрик і заводів, пропозиції організувати „творчі бригади" письменників, включатися в „боротьбу за мир" і таке інше.

З цікавою думкою виступив представник письменників м. Красноярська, Н. Устінович. Він порадив російським письменникам розвантажити чимскоріше Москву (де живе і працює постійно 1,250 письменників, отже половина всіх письменників РСФСР) і їхати на ... Сибір. „Переїжджайте до нас у Сибір, — закликав учасників з'їзду Устінович, — у нас знайдете ви і героїв, і надхнення, і простір для своєї творчої діяльности". І цей його заклик мабуть, найкраще з усього, що було на з'їзді, висвітлив справжній стан підсовєтської „русской літератури".

Закінчився московський з'їзд в п'ятницю 12 грудня промовою партійного комісаря і організатора Союзу Письменників РСФСР А. Суркова. Він виступив ще раз за конечність „ідейного озброєння письменника" і запровадження боротьби з зовнішніми ревізіоністами та ревізіоністськими тенденціями в самому ж совєтському літературному середовищі. Цій же конечності була присвячена й окрема „прийнята одноголосно" і єдина з досі проголошених у совєтській пресі резолюцій цього з'їзду: „В імені всіх письменників Російської Федерації З'їзд заявляє, що літератори Совєтської Росії непохитно вірні ленінському принципові партійности літератури, методі соціялістичного реалізму. Усім підступам ревізіонізму, чужої нам буржуазної ідеології ми даватимемо завжди рішучу відсіч. Ніякі хитрощі закордонних ревізіоністів не всилі знеславити випробуваних принципів соціялістичного реалізму, на підставі яких створено блискучі мистецькі твори совєтської і світової літератури".

Напрямні, висловлені в цьому насправді шаманською заклику з'їзду московських письменників, стануть, без ніякого сумніву, офіційною настановою і для письменників всіх інших совєтських республік, що мають найближчим часом відбути свої з'їзди й обрати делегатів на Третій (вже всесоюзний) з'їзд Спілки Письменників СССР.

О. Р.

ЛЮДИНА І АТОМ

Ні Анрі Бакерель, що відкрив радіоактивність, ні Макс Пляк — автор теорії квантів, ні Альберт Айнштайн — творець теорії релятивности, ні інший світоч молекулярної фізики, яка стала підставою неймовірного розвитку технічного знання в останніх десятиріччях, не здавали собі справи з того, куди їхні відкриття можуть завести людство. Правда, Айнштайн, спостерігаючи згубні наслідки наукових винаходів, сказав: „Якщо б я знав про це, радше став би слюсарем". Та з кожним роком зростає людське знання, головно в ділянці нуклеарних дослідів, а впарі з тим зростають страх і непевність.

Саме свідомість нищівної потенції нуклеарної сили і страх перед її згубними наслідками зумовлюють всі міжнародні конференції для осягнення світового порозуміння. Людство передчуває, що нова війна із застосуванням нуклеарної сили принесе кінець не так може всьому людству, як тій його частині, яка є творцем сьогочасної цивілізації.

Недавно відбулися дві світового значення конференції, що їх зродив страх перед небезпекою, яку викликають останні наукові досліди. У Венеції, що була збудована півтори тисячі років тому, як прибіжище проти дикої навали гунів, з'їхались філософи двадцятьох передових країн під протекторатом Европейського Товариства Культури — міжнародної організації, що постала десять років тому, як осередок для обговорення проблем сучасности з наміром створити міст між різними ідеологіями. Філософи розглянули останні наукові досягнення і — хоч не засудили їх, але все ж стали шукати захисту перед їх нищівною силою, неначе перед новою навалою гунів. Новітні мудреці підкреслили важливість морального чинника у сучасної людини, чинника, який спеціяльно необхідний у теперішній, атомовий час. Конференція звернулась із резолюцією до урядів держав, як єдиних протекторів людства, підкреслюючи, що всі різниці, які існують між народами і державами, чи то у звичаях, чи в законодавстві, чи у вихованні — це все другорядні справи — суста-суєт.

Ще більше значення мала друга конференція, що відбулась у Женеві. Офіційно вона звалась „Раинконтр Інтернасіональ де Женев" (Міжнародна Зустріч у Женеві) і мала тему „Людина і атом". На цій конференції філософи і науковці, гуманісти і теологи з передових держав світу впродовж десятьох днів вислуховували доповіді, дискутували і обмірковували проблеми людства. Але й ці представники еліти нашої доби не знаходили між собою спільної мови. В конференції взяли участь особистості не лише різного наукового рангу, але й різної ідеології. Там були головно вислані европейських держав: Англії, Франції, Швайцарії, Бельгії, Італії, Німеччини, а також Польщі, Югославії, ба навіть далекого Тайленду і інших країн. Найбільше промінентною постаттю між науковцями був проф. Вернер Гайзенберг з Німеччини. Його доповідь про філософічні імплікації після-Плянкової фізики зібрала найбільше число слухачів в Женевському університеті. Він був також єдиний, який висловив надію, що гуманісти і науковці знайдуть спільну мову в нашому великому часі.

Бо саме головна лінія поділу на цій конференції пішла між представниками точних технічних наук і представниками гуманістичних наук. Правда, в одному згоджувались учасники конференції, а саме — в засудженні нуклеарної зброї. Однак, це лише наслідок ліберального гуманізму, віра якого зустрічають передові уми з такою турботою. Конференція ствердила, що науковці — хоч не виявляють агресивности — перебирають контролю над суспільством. Суспільство не знає аспірацій науковців і довіряє їхньому сумлінню. Але постає питання: сумління в ім'я чого? І знову ж Женевська конференція ствердила, що у сьогоднішній час потрібно сильної і твердої моральної остої. Післянуклеарна доба вимагає від людства нової етики. Тут прийшли з допомогою теологи, які заявили, що єдиний вихід у цей нуклеарний час — це признання ефективних засад християнського милосердя. Хоч християни на Женевській конференції були

(Закінчення на стор. 4-ій)

Пант. Ковалів

АСОЦІЯЦІЯ НОВИХ МОВ АМЕРИКИ

(До 75-ої річниці)

Приватна ініціятива, що так поширена в З'єдинених Державах майже в усіх галузях життя, відіграє велику ролю в розвитку країни. Зокрема, в галузі науковій і культурній така ініціятива виявляється в творенні численних організацій, що існують під назвою „асоціяцій". Ці організації виконують подвійну функцію: професійну і наукову. Кожна галузь науки має свою організацію, яка об'єднує переважно професорів і викладачів університетів і каледжів і взагалі дослідників у певній галузі науки.

Такою організацією є й Асоціяція Нових Мов Америки, що в цьому місяці відзначає 75 річницю свого існування.

Ця організація заснована в 1883 році. Перші її збори відбулися в Колумбійському університеті в Ню Йорку, 27 і 28 грудня.

Спочатку Асоціяція Нових Мов мала професійний характер: вона мала своїм завданням об'єднати викладачів мов в університетах і каледжах і домогтися більш ефективного викладання мов шляхом зменшення тижневого навантаження. Перший секретар цієї організації проф. Елліот сказав: „Однією з найбільших перешкод у вивченні нових мов у каледжах є те, що викладачі переобтяжені великим тижневим навантаженням, будучи примушені навчати кількох мов, маючи 22 тижневі години. Мені здається, що в таких обставинах ні одна людина не може добре навчати".

В зв'язку з цим і перші річні з'їзди цієї конференції були присвячені переважно питанням методики викладання мов та іншим практичним питанням. Для вирішування практичних питань у межах цієї асоціяції почали творитися окремі, вужчі організації (асоціяції), переважно присвячені окремим мовам з окремим пляном праці. Так виникли незабаром: Американська Асоціяція Французької Мови, Американська Асоціяція Німецької Мови, Американська Асоціяція Італійської Мови та ін. А не так давно, в 1941 році, виникла Американська Асоціяція Учителів Слов'янських і Східньоевропейських Мов, з українською секцією включно.

Але, крім практичних питань, Асоціяція Нових Мов на своїх річних з'їздах почала обговорювати також різні наукові проблеми. Об'єктом наукових праць цієї організації є: літератури і мови Англії, Америки, Франції, Німеччини, Еспанії, Портуґалії і Східньої Европи. Головну увагу вчених притягає така тематика, як: історія ідей, література і психологія, література і суспільство, поетика і теорія літератури, література й інше мистецтво, література і наука, література і релігія, бібліографія, проблеми нових мов і роля мов у політичній свідомості та ін.

Відома річ, що ці широкі об'єкти праці й численна тематика вимагають відповідного органу для публікацій. Коли була заснована Асоціяція Нових Мов, ні одна публікація не була присвячена вивченню нових мов. Щоб опублікувати якусь працю з ділянки мови, треба було шукати інших шляхів. Коли в 1862 році проф. Чайлд написав працю про мову англійського поета Чосера, він знайшов для неї місце тільки в „Працях Филаделфійської Академії Природничих Наук". В інших країнах уже існували спеціяльні філологічні органи, напр., в Англії — „Праці Філологічного Товариства" (з 1842 р.), в Німеччині — „Журнал Німецької Філології" (з 1869 р.) і пізніше (з 1877 р.) — „Журнал Романської Філології" та ін.

Правда, з 1868 року і в Америці стали виходити „Праці Асоціяції Американської Філології", але вони були дуже обмежені, щодо можливости друку. Так само не міг задовольнити вимог і „Американський Філологічний Журнал", що почав виходити з 1880 року.

Отже, постало питання про створення нової організації — Асоціяції Нових Мов та видання відповідного органу. Цей орган має назву „Публікації Асоціяції Нових Мов". Тут друкуються різні наукові праці з галузі мови й літератури, огляди й рецензії, бібліографія та ін.

Цього року, як уже зазначено вище, Асоціяція Нових Мов відзначає 75 років свого існування (1883-1958). Ця організація, як і кожна організація, почала свою працю з невеликою кількістю членів: спочатку вона мала тільки 40 членів. Тепер вона налічує понад 10,000 членів та ще 144 почесних членів в З'єдинених Державах і поза ними, якими є чи були (померлі) заслужені діячі науки. В склад членів є кілька відомих українських учених, які виступають часто на з'їздах з науковими доповідями.

В кінці грудня (27, 28 і 28) цього року Асоціяція Нових Мов відбуває свій 73-річний з'їзд в Ню Йорку, в готелі „Статлер". Цей ювілейний з'їзд. На з'їзді провадитиметься праця в 63 окремих секціях, включно з двома слов'янськими секціями — мови і літератури, де заплянованi доповіді двох українських учених: проф. Ю. Шевельова і проф. Я. Рудницького.

Під час кожного з'їзду Асоціяція Нових Мов улаштовує виставку видань. Великі мезанини і ротонди готелю, де звичайно відбуваються з'їзди, бувають заповнені кіосками окремих видавництв та різних компаній. Цього року зареєструвались собі місце для виставки в найбільшому готелі Ню Йорку, де відбувається з'їзд, 58 різних видавничих книжкових компаній.

Так, з невеликої професійної організації виросла велика науково-культурна організація, яка, хоч і приватна, безперечно відіграє велику ролю в культурному і науковому житті Америки, як і всі інші однорідні організації.

Дм. Андрієвський

НАВКОЛО РОТТЕРДАМУ

(3)

Доки Валюх подорожував по Европі, його совєтський документ зберігався у мене. Коли в липні 1936 р. запало рішення про його поворот до СССР, я мусів стрінутись з ним в Льєжі при переїзді його з Парижу до Берліну, щоб передати йому документ. Те моє побачення з Валюхом, друге з черги, тривало кілька хвилин. По виїзді гостя я не займався його справою, бо справа зносин з краєм не лежала в моїй ділянці організаційної праці, хібащо „звідтам" приходили листи на мою адресу і я їх пересилав далі. Однак, десь у вересні 1937 р. я дістав повідомлення, що Валюх прибув до Генту і там чекає на побачення. Прибув Барановський, і від нього я довідався, що Валюх хотів би зустрінутись з Полковником, але той не приїде, а також що на моє ім'я прийдуть гроші для передачі Валюхові на організаційну роботу і що я маю привезти їх до Генту чимскорше. І дійсно, гроші прийшли і я повіз їх автом до Генту. Тут я бачив Валюха третій раз і довідався від нього, що він прибув до Бельгії ніби як радист на совєтському торговельному кораблі і має ним же вертатись назад. Саме під час прибуття Валюха до Генту в Парижі зник російський генерал Міллер.

І так, стоячи завжди оподалік від крайових справ і зносин з „тим" боком, я, всилу цілого ряду випадків, зробився одним із звен ланцюга подій і фактів, які провадили до Роттердаму. Я мусів брати в них участь всилу організаційної дисципліни, з почуття обов'язку і свідомости своєї відповідальности.

III. Актори драми — Хом'як

Маючи особистий досвід зносин з виконавцями наказу большевиків щодо вбивства полк. Коновальця, уважаю за вказане приглянутись до них ближче і з'ясувати перед читачами їх духові обличчя.

В публікації Онацького знаходимо характеристику Хом'яка, зложену головно на підставі моїх заподань. Але, крім них, існують ще заподання чужинців, якими є два американські автори, що мали з Хом'яком стосунки в рр. 1946 та 1953. Один з них, Джан Фішер (John Fisher), написав книгу під наголовком „Why they behave like Russians", що вийшла 1948 р. в німецькій мові під наголовком „So sind die Russen", а другий — Мек Даффі (Mac Duffi) з автором книги „The red Carpet", яка вийшла також в німецькій мові під наголовком „Der Rote Teppich". Подані нижче цитати взято з німецьких текстів.

Обидва автори належали до американської місії УНРРА, яка в рр. 1945-46 возила харчі в Україну і Білорусь. Крім того, Мек Даффі побував в Україні ще й в 1953 р. і списав свої спостереження та враження з двох періодів свого перебування там у своїй книзі. Обидва автори уділяють свою увагу Хом'якові, який у 1946 р. був уповноваженим Міністерства харчування УССРеспубліки і перебирав американські дари з рамени уряду України. Мек Даффі подає в своїй книзі знимку, на якій бачимо, крім автора, совєтських достойників на чолі з міністром хліборобства тих часів Рудницьким, а між ними і Хом'яка, якого не тяжко пізнати. Для уточнення знайомого п. Даффі з 1946 р. з моїм знайомим з р. 1933 служать ще такі факти. За свідченням американського автора, Хом'як знав німецьку мову, а її знав також і січовий стрілець Хом'як. Наш гість в Брусселі казав про свою працю в якійсь українській господарській установі і, цілком натурально, коли по війні він опинився в Міністерстві харчування. Нарешті, Мек Даффі згадує, що під час його перебування в Україні Хом'якові народився внук. Василь Хом'як у 1933 р. мав сина одинадцяти років, якому в році 1953-му мусіло бути 31 рік, отже він міг мати сина. На підставі того всього ми не сумніваємось, що особа, про яку мова у книгах американських авторів, є та сама особа, що ми її пізнали в Бельгії.

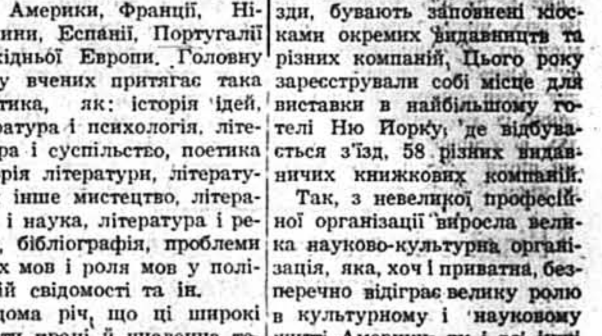
Свідчення двох згаданих американців тим цінні, що вони помагають пізнати духове обличчя Хом'яка, а відтак і його ролю в справі убивства полк. Коновальця.

Дж. Фішер в одному місці своєї книги, а саме на стор. 58 більших сторінках німецького видання робить заувагу: „Більшість партійців, з якими мені доводилось мати справу, робили враження порядних (ерліхен), совісних (ауфріхтіген) людей ... багато з них були ідеалістами, які вірили, що служать святій справі. Такою людиною був Василь Володимирович Хом'як, який з усіх українців був для мене найближчим ... мої службові обов'язки зводили мене з ним майже щодня і затримували часто до пізньої ночі. Я ніколи не здибав сумліннішого (гевіссенгафтерен) слугу громадськости і пильнішого товариша по чарці ... Василь був сухорлявим чоловіком із зморщеним обличчям і природньо приятельськими манерами. Його вигляд зраджував велику терпеливість, аж до виснаження; я ні разу не бачив, щоби він утратив свою терпеливість, і то не зважаючи на часті провокації".

Ця характеристика малює Хом'яка, як людину лагідну, а в той самий час і затяту, що не розходиться з враженнями обох, які знали її в Бельгії. Американський автор оповідає, що Хом'як працював у своїй канцелярії до пізньої ночі, як то завелося серед большевиків ще з часів Леніна. І то тим більше, що Хом'як не мав кваліфікованих співробітників, а тому мусів жертвувати собою. Він був у 1946 році підпорядкований безпосередньо Хрущову.

Наостанку одна риса в поступуванні Хом'яка, яку відзначає Дж. Фішер і яка не позбавлена своєї ваги. Коли він ішов на розмову з якимось високопоставленим совєтським достойником, він затримувався в передпокої, поправляв свою краватку і щіткою, що лежала там для відвідувачів, стирав порох з своїх черевиків. Під час наради Хом'як, який був урядовцем доволі високої ранги, не забирав слова без того, як його про щось запитували.

ФОТОЗНИМКА З КНИГИ МАРШАЛА МЕК ДАФФІ

Зліва направо сидять: І. Рудницький, міністер харчової промисловости УССР в 1953 р., Василь Хом'як, Сенін, заступник голови УССР в 1958 р., автор книги Маршал Мек Даффі, Семен Стефаник.

На підставі цих спостережень американського автора можемо зробити деякі висновки щодо вдачі Хом'яка. Отже, це був тип дисциплінованого вояка і ретельного службовця. Ці риси його вдачі, а також його комуністичні переконання помогли йому видрапатись на високе становище в совєтській адміністрації. Але могло бути, що ті самі риси вдачі помогли йому перейнятись офіційною ідеологією до такої міри, що він робив враження переконаного комуніста, не будучи ним в дійсності. Ми в Брюсселі також думали, що Хом'як являє собою тип „ідеаліста, який вірив, що служить святій справі". Але якій? В кожнім разі, посідавши велику внутрішню дисципліну, вроджену і скріплену у війську, він мав усі дані виконати доручене йому большевиками завдання, не зрадивши себе ані в тяжких обставинах переходу кордонів „на зелено", ані перебуваючи впродовж довгих місяців у середовищі до Совєтів середовищі українських емігрантів. І його він виконав, але не знати чи з переконання комуніста, чи як живий автомат, керований чужою рукою.

ЗУСТРІЧ РЕКТОРА УВУ ПРОФ. Д-РА І. МІРЧУКА В НЮ ЙОРКУ

З ініціятиви Наукового Товариства ім Шевченка в ЗДА, Делегатури УВК та Товариства Прихильників УВУ відбулася 29-го листопада 1958 р. в залі НТШ в Ню Йорку Зустріч ректора Українського Вільного Університету в Мюнхені, проф. д-ра І. Мірчука з професорами, студентством та ширшим громадянством Ню Йорку і околиці.

Оснований в 1921 році Український Вільний Університет, перейшов на протязі 37 літ усі етапи бурхливих подій останніх літ, одначе не припиняв ані на хвилину своєї педагогічної, науково-дослідчої та видавничої діяльности. Є це неповторне явище, сказав у своїй промові ректор Мірчук, та великий здобуток нашої нації, що нам вдалося поза межами Рідного Краю здійснити ідею вільного високошкільного навчання. На того рода інституцію не спромоглася еміграція жадного іншого народу.

Щоб спопуляризувати справу УВУ серед нашого громадянства, ректор Мірчук об'їздить тепер більші скупчення нашої еміграції в ЗДА і Канаді, беручи участь у влаштуваних для цієї цілі конференціях і зустрічах. Побут в Америці уможливив йому також нав'язати ближчі зв'язки з тут. науковими колами та з американськими університетами.

Побіч зустрічей з нашим громадянством в Шикаго, Филаделфії, Клівленді і інших містах, відбулася така ж зустріч ректора Мірчука й в Ню Йорку. До Президії запрошено представників наукових інституцій, Делегатури УВУ, Т-ва Прихильників УВУ, УТІ, Університету Українознавства та визначних громадян. Зустріччю проводив (з рамени Делегатури УВУ) проф. д-р Василь Лев. Теплими словами привітав він ректора Мірчука, вказуючи на великі його заслуги в розвою нашої Альми матер. Крім педагогічної діяльности, УВУ розвинув також свою діяльність назовні; шляхом зустрічей із чужими науковцями, він знайомлював чужинецький науковий світ з українськими поглядами на проблеми Сходу Европи.

Від Наукового Т-ва ім Шевченка в ЗДА привітав ректора Мірчука — заступник голови НТШ, проф. д-р Микола Зайцев. Він згадав про працю наших наукових інституцій на еміграції, як УВУ, УТГІ, Варшавський та Берлінський Наукові Інститути, та зазначив, що по другій світовій війні наплив студентства до наших шкіл був імпульсом до дальшого розвитку Високих Шкіл на терені Західньої Німеччини. Зокрема підніс проф. Зайцев великі заслуги УВУ у вихованні української молоді, що найшлася на еміграції, яка сьогодні з користю працює на різних постах нашого суспільного, політичного та культурного життя. Проф. Зайцев побажав УВУ дальших повних успіхів у його праці.

Проф. д-р Євип Андрушків, голова Т-ва Прихильників УВУ зазначив у своїм привіті, що Т-во Прихильників УВУ працює вже 8 літ в ЗДА, маючи на цілі збирати фонди серед українського громадянства для матеріяльної піддержки діяльности УВУ. Він радіє, що теперішній безпосередній контакт ректора Мірчука з українським громадянством ЗДА і Канади дасть нові можливості діяння та бажає якнайкращих успіхів.

Від Українського Технічного Інституту, в імені хворого президента проф. д-ра О. Архімовича, привітав ректора Мірчука заступник президента, проф. д-р Яків Зозуля. Він підкреслив у своюму привіті важливість безпосереднього контакту між українськими Високими Школами та вказав на конечність координації праці. З черги голова СУМА, п. М. Фурда передав привіт від організації молоді та зложив 200 дол. на цілі УВУ.

Ректор Мірчук подякував присутнім за ці вияви прихильности для справ УВУ, а в своїй доповіді про „Напрямні української культури та УВУ" подав розвиток нашого культурного життя у поодиноких періодах нашої історії, вказав на зв'язки України із Західньою Европою та підкреслив її вплив на нашу культуру і освіту.

Нав'язуючи до ролі, яку відіграє УВУ в нашому еміграційному житті та підносячи значення нашої Альма матер у міжнародніх наукових і педагогічних колах, ректор Мірчук зацитував численні зустрічі та конференції наших науковців з чужинцями, як з французькими професорами в Штрасбурзі (1953), з італійськими науковцями в Римі (1954), з бельгійськими в Лювен (1955), та вкінці з німецькими професорами в Мюнхені (1953), Штутгарті (1955) і Гайдельбергу (1956). Крім того члени УВУ брали участь в східньоевропейських семінарах, влаштовуваних з ініціятиви Ворлд Юніверсити Сервіс, в працях німецької секції Юнеско і ін. В 1950 р. уряд Баварії визнав офіційно УВУ та признав його наукові ступні і дипломи, що має обов'язуючу силу для цілої Західньої Німеччини. В мюнхенському періоді покінчило університет багато студентів, з яких понад 100 здобуло титули магістрів та 157 ступні докторів, а між студентами було й багато чужинців.

Зчерги ректор Мірчук зазначив, що мимо обмеження під теперішню пору діяльности, УВУ відграє й надалі важливу ролю „як зв'язок між Заходом і Сходом". Він виправляє фальші, ширені про Україну по чужинецьких енциклопедіях і збірниках, веде наукову і дослідчу діяльність, видає наукові Збірники та достачає чужинцям матеріяли про Україну. А що праця УВУ дає позитивні результати, доказом цього є наступ Київського Радія та „Радянської України", які накинулися на УВУ з нагоди появи у французькій мові Збірника праць українських і бельгійських науковців п. н. „Україна в рямцях Европейського Сходу".

На закінчення доповіді ректор Мірчук згадав про тих визначних науковців, які творили колегію Університету на початках його існування, про що вже була згадка у „Свободі".

Проф. Лев подякував ректорові Мірчукові за цікаву доповідь. З присутніх на залі треба ще згадати президента УВАН проф. М. Вєтухова, директора архіву проф. В. Міяковського і секретаря проф. І. Замшу — як представників Української Вільної Академії Наук та представника Білоруського Інституту Науки і Мистецтва п. А. Шукелосце. Публіка виповнила по береги простору залю Наукового Товариства ім. Шевченка. На закінчення Зустрічі ректор Мірчук давав додаткові вияснення на запити, що торкалися діяльности та розвою нашої Альми матер.

Роман Кобринський

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Концерт Євгенії Зарицької в Шикаго

З віддалі 440 миль приїхав я автом в неділю, 9-го листопада на концерт Е. Зарицької до Шикаго. Цей незабутній вечір був в дійсності концертом українсь. музики, бо дванадцяти (чи тринадцяти, як що рахувати наддаток) репрезентативним творам українських композиторів протиставлено одинадцять західньоевропейських творів, різних періодів, включно з творами великого Йоганнеса Брамса.

Цього роду укладом програми і висококомпетентним її відтворенням (в чотирьох мовах) доказано, чо українська музика поступила настільки вперед, що ми українці маємо вже власну достойну мову звуків, яка встані промовляти до сумління широкого світу. Світла співучасть піяніста тої міри, яким є проф. Роман Савицький, допомогла музичному вечерові стати артистичним святом.

Програму розпочато відомим Речитативом та Лярґом Фридриха Гендля (1685-1759) з опери Ксерк. Цей зрівноважений твір дав відразу нагоду слухачеві відчути високу культуру співачки та опанування нею надзвичайного голосового матеріялу з чудовим тембром та можливостями зміни його красок і динаміки.

Слідували два твори композитора римської школи, часів раннього барокко, з років ок. 1624, Дж. Дж. Карісcімі (1604-1674), славного автора ораторій „Ефта" і „Суд Соломона". Цього великого композитора уважається творцем сольової кантати. Пані Зарицька відспівала два цього роду твори. Один, це Л'ора е ленто, а другий ще більше характерний, це Вітторія (побіда серця).

Арія О дель міо дальце ардор (О, ти, мій коханий) твір Хр. В. Глюка (1714-1787), з опери „Парис та Гелена", це зразок музично - драматичної творчости цього великого реформатора оперового стилю, який він, Глюк, вивів з манівців неаполітанської оперової школи до більше реалістичного напрямку клясицизму. Цю арію відспівано стилево та здержано, а гарний ефект відгомону у фортепіяні додавав творові чару. Контрастом для цієї першої групи творів був зразок раннього музикального романтизму: Лярґо, з опери „Попелюшка" Дж. Россіні (1792-1868), відомого композитора „Севільського Цирулика" та „Вільгельма Теля". Кульмінацією першої частини концерту були три німецькі сольоспіви великого Йоганнеса Брамса (1833 — 1897). Вони представляли своїми настроями інший світ, світ пізнього романтизму, а силою музичного виразу і щирістю людського чуття та ще й в інтерпретації пані Зарицької дали таку суму, яка зворушувала слухача до глибини душі.

Вісім циганських пісень Й. Брамса, як це було подано в програмі, заступлено трьома оперовими аріями: Першою була арія Леонори з „Фаворити", тепер рідковиконуваної опери Г. Доніцетті (1797-1848). Це була улюблена опера нашого великого Олександра Мишуги, в якій він часто виступав у ролі Фердинанда. Артистка виказала велику контролю чуття та голосу. Другу арію, арію з „Трубадура" опери Дж. Верді (1813-1901), що є оповіданням циганки Азучени про спалення, як відьми, своєї матері, віддано з інтенсивністю горя та жаху, при тому чистим та виразистим драматичним голосом.

Славна Гаганера з „Кармен", опери Дж. Бізета (1838-1875), була для мене найцікавішим зразком голосового, як і інтерпретативного таланту великої оперової співачки — в найкращому розумінні цього виразу.

Українська частина була, аж тепер слухач це відчув, правдивим вершком і центром програми, а все, що було дотепер, було майстерним приготуванням артистки для творів, які їй по душі найближчі.

„Коби мені мамо намисто" — Лисенків сольоспів — поражував силою настрою, а те, що Лисенко повертає часто до основної тонації, віддаючи данину стилеві романтичної епохи — не разило, бо артистка в кожному реченні Шевченкової поеми міняла настрої радости й суму. „Ой одна я одна" — відспівано зі смаком та культурою, при тім з безпосередньою щирістю. „У перетику ходила" — слухач почував себе перенесеним в інший настрій, настрій наївности, молодости та радости життя. „Засумуй трембіто" — Нестора Нижанківського (1894-1940) є надхненним музичним твором. Цей твір передає трагедію нації, пережиту композитором (і поетом Р. Купчинським) безпосередньо після страхіть „чотирикутника смерти".

Чудовий сольоспів Миколи Колесси — „Про комаря та муху", на основі української народної пісні, написаний композитором, який за темпераментом радше є клясиком, одержав легку та симпатичну інтерпретацію солістки.

Сольоспів Василя Барвінського (1888 —) п. з. „Ой поля" — сильний, драматичний, а в щирій інтерпретації нашої артистки цілковито полонив слухача, бо „з народних сліз береги розлились". Мені не легко помиритися з концертовою обрібкою народної пісні, де кожда стрічка повторює свою мелодію ідентично, однак „Косарі" В. Барвінського — це твір майстра-композитора. Все багацтво настроїв та контрастів музики сконцентроване в партії фортепіяну.

„Колискова пісня" В. Косенка (1896-1938), це щирий твір, який лежав добре в ресурсах співачки, а в цьому — якраз — місці програми робив дуже миле враження.

Програму закінчували три сольоспіви Бориса Кудрика, якого творчість є, мабуть, найближча співачці. Це був „не від цього світа" композитор, чесний та скромний — навіть його прізвища я не знайшов у статтях Енциклопедії Українознавства, хоч його твір (соната для скрипки та фортепіяну) був нагороджений в тридцятих роках Об'єднанням Українських Національних Організацій — першою нагородою. Кудрик свідомо і чесно зачисляв свою творчість до клясицизму, хоч був за технічною фактурою клясиком, а романтиком ідеями та сентиментом. Перший з творів Кудрика був — „Спать мені не хочеться". Хоч він менше барвистий, зате шляхетно зрівноважений та снується гарною лінією. Сольоспів „Шуміла ліщина" зроблений з гармонічного боку дуже цікаво. Тут є успішне експериментовання з „ладовими" проблемами, часто слухач чує духову скалю з мольо домінантою, а твір — як цілість — звучить красочно (рідкість у клясика) та екзотично. Третя пісня (також на основі української народної пісні) „Кулик чайку любив", тримана в рівному та веселому настрою. Для третьої стрічки артистка змінила навіть краску свого голосу, надаючи пісні делікатний та ніжний вираз.

Переповідаючи хід високомистецької програми средствами (мушу зазначити, що дикція у співачки є просто ідеальною) великої співачки та артиста-піяніста, я хотів піднести, що концерт був великою культурною подією. Пані Зарицька, як всі насправжні артисти, має також їх прикмети людяности, приступности та охоти служіння своїй нації. Як мило було бачити цю артистку за сценою, як попивала свою „улюблену каву" на розмові з яким десятком наших громадянок, які — одна наперед другої — атакували її запитами, то пригадували давні часи, а вона серед них радувалася цими виявами симпатії та нагодою бути в крузі „своїх". Було присмно сидіти на залі між великою скількістю захоплених співом та музикою українських слухачів та бути гордим, що ми брали участь в одній з найкращих культурних манifестацій в Америці.

Євгенія Зарицька своїм високоартистичним виконанням дала реальну заохоту українським виконавцям, а ще більше українським композиторам, щоб вони далі творили нові цінності і допомогли українській культурі здобути горожанство світу.

Роман Придаткевич

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Йонґставн, Огайо

Листопадові Роковини

30-го листопада заходом української православної парафії св. Петра і Павла в Йонґставні відзначено торжественно 40-Річчя Листопадового Зриву. Свято започатковано о год. 6-ій ввечері в церкві. Молебен і Панахиду відправив о. прот. Василь Олійник в присутності своїх парафіян і гостей. Під час Панахиди співав церковний хор під дириґентурою проф. Юрія Скибинецького. Під час Панахиди маяли українські і американські прапори, а багато людей побожно тримали палаючі свічки. По Панахиді всі перейшли до парафіяльної залі, де відбулася святочна академія. Започаткував її церковний хор під управою проф. Скибинецького відспівавши американський гимн, почім о. прот. Василь Олійник привітав всіх присутніх теплими словами, згадавши про значіння листопадового свята. Наступною точкою програми був виступ української народної школи під управою проф. Ю. Скибинецького (спів: „О, Україно"), а мішаний церковний хор відспівав „Чуєш, брате мій" (Котка) і „Коли ви вмирали" (Воробкевича). Реферат виголосв д-р Віталій Голонко, змольовуючи ряд цікавих і цінних споминів з історичних змагань борців в нерівній боротьбі з ворогом за вільну і соборну Україну. Під час перерви зібрано 43,15 дол. на українських інвалідів. В другій частині Академії пані: Анна Скибинська і Катерина Коницак відспівали дует — „Ой у полі жито", а опісля пп. Юрій і Анна Скибинські в супроводі фортепіяну відспівали дует „Подай, дівчино, ручку на прощання" і „Ой гук, мати, гук". Всі і вся вив'язалися взірцево. На закінчення о. прот. Олійник подякував за довершене діло і за присутність всім учасникам свята. Відспівано український гимн „Ще не вмерла Україна".

Осип Венґжин

ПАЛОМНИКИ ЗБИРАЮТЬСЯ У СВЯТІЙ ЗЕМЛІ

Єрусалим. — Як щороку, паломники із країн Середнього Сходу, особливо з Ізраїлю, Йорданії і Ливану, та з цілого світу почали вже збиратися в прикордонних місцевостях обабіч Йордану, щоб взяти участь у святкуваннях в Різдвяну ніч на святих місцях, відомих із Біблії. Учасниками цих святкувань будуть паломники, туристи, дипломати та члени міжнародної поліції Об'єднаних Націй. Сподіваються, що не буде ніяких перешкод у переході з ізраїльського до йордансько-арабського сектора Єрусалиму, дармащо і Йорданія і Ізраїль заборонили перехід кордону коло 100 особам „з мотивів безпеки".

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ЮВИЛЕЙНИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що з нагоди 65-річчя „Свободи" надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на її фонд та на фонд її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 13.

М. Мікитка, Лорейн	$ 45.00
о. Н. Ялечко, Коговс	10.00
В. Коссар, Віннінег	10.00
С. Туран, Ріґо Парк	10.00
І. Одежинський, Фила.	10.00
І. Р. Костюк, Трентон	10.00
Д-р Е. Мартинюк, Акрон	6.00
П. Одарченко, Вашинґтон	5.00
С. Шевченко, Ню Йорк	5.00
Н. Олексяк, Шикаго	5.00
І. Гусак, Сиракюз	5.00
Г. Іванович, Балтімор	5.00
Д-р Р. Заплітний, Батл К.	5.00
М. Дольницький, Абінґтон	5.00
о. П. Понятишин, Скокіє	5.00
Д-р Е. Стецьків, Тонаванда	5.00
А. Харамбура, Рачестер	5.00
І. Казанівський, Шикаго	5.00
В. Зазуля, Лапір	5.00
Ю. Микуленко, Ню Йорк	5.00
В. Дувало, Торонто	5.00
Ю. Думанська, Джерзі Ситі	5.00
Д-р М. Логаза, Сиракюз	5.00
Д-р Н. Павлівський, Норвіч	5.00
В. Гасій, Ню Йорк	5.00
В. Гультай, Торонто	5.00
С. Шуст, Ню Йорк	5.00
І. Гринишин, Асторія	5.00
М. Пельц, Бронкс	4.00
Л. Кучерська, Бруклин	3.00
Н. Ясінський, Мілвокі	3.00
В. Демянів, Рачестер	3.00
З. Ярема, Плейнфілд	3.00
Т. Бек, Енн Арбор	3.00
С. Бойків, Нюарк	3.00
Марія Мілянович, Джерзі Ситі	3.00
С. Рогачук, Шикаго	3.00
М. Білик, Канзас Ситі	3.00
М. Жируха, Рачестер	2.00
Д. Бобеляк, Нюарк	2.00
о. А. Станґрий, Лорейн	2.00
І. Крепич, Палмертон	2.00
М. Дзецюх, Сиракюз	2.00
К. Смовський, Міннеаполіс	2.00
П. Сильчак, Лос Анджелес	2.00
П. Сиротюк, Гадсон	2.00
Ю. Ляховська, Нюбург	2.00
П. Ярош, Літл Фолс	2.00
А. Обуховський, Трентон	2.00
Р. Грабець, Клівленд	2.00
О. Урбанський, Парма	2.00
С. Целюх, Ютикта	2.00
С. Михалько, Джерзі Ситі	2.00
В. Дупіряк, Филаделфія	2.00
П. Голошевський, Форт Вільям	2.00
М. Сокольський, Рачестер	2.00
Н. Фединяк, Шикаго	2.00
П. Лучків, Шикаго	2.00
П. Онишко, Голсепл	2.00
Д. Николенко, Челсеа	2.00
В. Кий, Честер	2.00
П. Кучарський, Вунсакет	2.00
В. Вовченко, Клівленд	2.00
О. Пушкар, Ню Гейвен	2.00
П. Корженівський, Пітсвіл	2.00
П. Гасвський, Кемден	2.00
Д. Зазуляк, Кліфтон Гтс	2.00
І. Козак, Локпорт	2.00
І. Деревляний, Вайтстон	2.00
М. Цицик, Вілмінґтон	2.00
В. Воронка, Патерсон	2.00
М. Фесенко, Шикаго	2.00
К. Д. Елизабет	2.00
М. Співак, Фултон	2.00
А. Масси, Джерзі Ситі	1.00
Т. Баран, Дітройт	1.00
С. Пуцик, Елмвуд Парк	1.00
Т. Сюрко, Амстердам	1.00
Д. Чорнобук, Велленд	1.00
В. Горний, Маратон	1.00
І. Тиньо, Джоплін	1.00
Б. Томків, Клівленд	1.00
І. Гудзиляк, Обурн	1.00
Ю. Ковальчик, Йонкерс	1.00
І. Дзівак, Филаделфія	1.00
М. Іванюк, Балтімор	1.00
С. Глушко, Денвер	1.00
І. Миланич, Меріден	1.00
В. Максимів, Голенд	1.00
О. Гуменна, Джерзі Ситі	1.00
Д. Зелем, Шарлерді	1.00
Разом	$ 326.00
Раніше проголошено	$ 3,012.05
Разом	$ 3,338.05

Із спортової хроніки

Джуліяна — УСК Ню Йорк 4:3

Ню Йорк. — Неділя, дня 21 грудня.— В останніх (третіх) змаганнях між Джуліяною і нюйоркським УСК-ом, що рішали про участь у дальших змаганнях за чашу „оберліги", здобула перемогу (4:3) „Джуліяна". Гра була тверда, УСК вів спочатку 2:0 (зі стрілів Копєніса). Проте, згодом, при деякій допомозі судді. Джуліяна змогла вирівняти, а то й добитися переваги — 3:2, що її пізніше УСК знову вирівнює (зі стрілу Василькевича). Останні мінути принесли перемогу Джуліяни. Змагання, що відбулися цього ж дня між УСК (юнаки), і Блу Стар закінчилися із вислідом 2:0. — У Филаделфії у досить драматичних змаганнях між Тризубом і Юриком — перемогу у відношенні 1:0 здобув Тризуб.

Спорт

УСК, Н. Й. — Джуліяна, С. К. 2 : 2 (1:0)

Ню Йорк, Неділя, 14 грудня. — Повторені змагання за чашу Америки вдруге закінчилися нерішеним вислідом. Зогляду на це Комісія Американського Футбольного Союзу рішила, що треті рішальні змагання між обома командами відбудуться у неділю 21-го грудня, щоби остаточно виелімінувати учасника до дальших рунд за чашу Америки. Відносно самих змагань, то треба відмітити, що і цим разом УСК вповні дорівнював або і часом перевищував свого противника із оберліґи. Вже в перших хвилинах гри УСК мав кілька певних позицій, і якщо б їх використано, вислід змагань був би перерішений. В 22-ій хвилині Василькевич по гарній комбінації цілого нападу, прекрасно спрямовує м'яча у ворота. В другій половині гри Джуліяна вирівнює, використовуючи хвилеву легку перевагу. Але згодом Маркотіс знову здобуває провадження для УСК-у. 15 хвилин перед кінцем гри, Джуліяна вирівнює, усталюючи тим самим нерішений вислід. В останніх трьох хвилинах перед кінцем гри УСК не використовує карного копу, який, якщо б правильно стрілений був би вирішив остаточно вислід змагань на користь нашої команди. Ці змагання знову викликали своєрідну сензацію серед футбольних кругів Ню Йорку і всі пильно стежать за дальшим ходом у змаганнях УСК-у із оберліґою.

Іван Ссрант

І. П. БАГРЯНИЙ ПІДКРЕСЛЮЄ СИЛУ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ступам проти неї. Він твердив, що очолювана ним УН-Рада на еміґрації має далеко більше політичне значення і вплив, ніж очолювана його давнім знайомим Павлом Григоровичем Тичиною Верховна Рада Совєтської Української Республіки та що УН-Рада має багато приятелів як на еміґрації, так і по той бік залізної заслони, тоді, як Верховна Рада підсовєтської України взагалі не має жадних приятелів, ані дома, ані закордоном. Переконливою ознакою сили української еміґрації у вільному світі можуть послужити ті численні і щораз збільшувані атаки на неї збоку большевицької пропаґанди. Заперечуючи категорично закиди „непередрішенства", що їх роблять УН-Раді її українські продивники. Іван П. Багряний закінчив свою доповідь ствердженням потреб та можливостей повної консолідації української еміґрації, що на багато збільшило б її силу та її впливи. Після доповіді відбулася дискусія, що часом набирала досить гострих форм, та в якій дискутанти з опозиційного табору квестіонували в першу чергу т. зв. „хвильовизм".

Женевська атомова конференція відложена до 5-го січня 1959 р.

Женева. — Конференція ЗДА, Англії і СССР у справі всіх дальших експериментальних вибухів ядрової енерґії перервала свої наради з уваги на Різдвяні свята і найближче засідання призначила на день 5 січня 1959 року. Ця конференція, що триває від 31 жовтня ц. р., погодилась на перших чотири точки проєкту договору про припинення атомових досвідів, однак найважливіші точки ще не узгіднені. Голова англійської делеґації, міністер Дейвід Ормсбі-Ґорз застерігся, що „покищо не видно на овиді договору", але ствердив, що він „не є розчарований", бо — мовляв — згори передбачував „довгу дорогу, поки прийде порозуміння" і тому треба ніби вважати теперішні переговори „успішними". Подібні заяви поміркованого оптимізму склали американський голова делеґації Джеймс Дж. Водсворт і совєтський делеґат Семйон Царапкін.

Астрономічна зима почалася 22-го грудня

Ню Йорк. — 22-го грудня в 3:40 по півночі почалася астрономічна зима в північній півкулі, але холод і сніг віщували її два тижні вчасніше. Деякі джерела, як бюро погоди, повідомляло, що офіційна зима почалася в ранніх годинах 21-го грудня, але обсерваторія американської фльоти вияснила, що „урядова" зима почалась аж 22-го грудня. Цього року астрономічний прихід зими спізнився, бо вже від довшого часу панують сильні морози, головним чином у східніх стейтах, починаючи від Луїзіяни до Мейну. І так у Вірджінії термометер впав до рекордових 10-ох ступенів, а в Інтернешенел Фоллс, Міннесота, було 33 ступені нижче зера. Також в Карібу, Мейн, було 20 ст. нижче зера. В Ню Йорку 22-го грудня термометер в ранніх годинах показував 13 ст. Найгірше те, що цей мороз має тривати впродовж першої половини цього тижня.

Страйк пілотів внеможливив виїзд на свята десяткам тисяч американців

Ню Йорк. — Страйк 1,500 пілотів Американської Летунської Лінії дуже утруднив, а доколи навіть внеможливив, десяткам тисяч американців виїхати додому на Різдвяні свята. Дирекція цієї лінії вже повідомила, що скасовано всі лети аж до 26 грудня включно, хоч страйк почався від півночі з 19-го на 20-ий грудня. На Східній Летунській Лінії страйкують інженери і машиністи, і це ще збільшує трудноці комунікації під час свят, хоч залізниці та автобуси збільшують число поїздів і возів на час різдвяного руху. Але залізниці і автобуси не можуть заступити літаків, коли йде про їзду на дальші віддалі, дві або й три тисячі миль. Страйк спричинює денні втрати в сумі 850,000 долярів і безробіття для 20,000 працівників.

● Мешканці Данії схвильовані офіційним ствердженням що після останньої серії совєтських атомових вибухів, атмосфера над країною до такої міри наситилась радіоактивним елементом, що вже є шкідливою для людського здоров'я.

„Електричний розум" з віддалі 1,500 миль знищив ракетою „ворожий літак"

Кінґстон, Н. Й. — Фірма Інтернешенел Бизнесс Машін 19-го грудня продемонструвала перед журналістами, як нею випродукований „електронічний розум", з віддалі 1,500 миль керував ракетою „Бомарк" на летунській базі в Кейп Каневерал на Флориді і знищив „ворожий літак", який з віддалі 150 миль зближався до берегів півострова. Журналісти бачили з Кінґстону, Н. К., як електронічний прилад за потисненням ґудзика випустив ракету „Бомарк", яка прямувала до цілі безпілотного літака, щоб його знищити. Ракета прямувала до літака, який зміняв напрям і висоту, але це нічого не помагало, бо ракета летіла постійно до цілі. Після трьох мінут повідомлено, що „перший ворожий літак" був тільки принадою, а дійсною загрозою був другий літак, який віз атомові бомби. І тоді ракета „Бомарк" змінила напрям та полетіла проти літака „Ф-80", залишаючи літак „Б-17". Таким способом летунство показало, як діяла б оборона на випадок війни. Такі „елекронічні розуми" стоять в кількох місцях та обороняють більші промислові райони.

АЙЗЕНГАВЕР ПО РАЗ ПЕРШИЙ БУВ НА ГОСТИНІ В ДОМІ НІКСОНА

Вашинґтон. — 19-го грудня президент Айзенгавер сказав до своєї дружини, коли помагав їй висісти з авта: „Оце по раз перший бачу цей дім". Це було перед домом віце-президента Ричарда М. Ніксона, до якого Президент їздив на обід. На цьому прийнятті були ще дві інші родини, давні приятелі Айзенгавера, генерал Алфред Ґрунтер із дружиною і пан Джордж Е. Аллен із дружиною. Дім віце-президента був святково прикрашений з приводу Різдвяних Свят.

ЛЮДИНА І АТОМ

(Закінчення зі стор. 2)

в меншості, таке становище не зустріло ніякого спротиву.

Кореспондент лондонського „Таймсу" прирівнює цю конференцію до збиранини недобитків на високому гірському вершку після світової катастрофи. Щойно там на цьому вершку видно, що це хоч і мудрі, але старі люди. А нуклеарна доба — це доба майбутнього, і треба прислухатись до голосу молоді. Сьогоднішня молодь має широку технічну освіту і — хоч бракує їй гуманізму, вона — працюючи у групах — у праці здобуває те, що зветься „мистецтвом братерства".

Та справді, при всій цій важливості проблем нуклеарної техніки, вони все ще незрозумілі сучасній людині. Що більше, самі учасники Женевської конференції не виявили практично заінтересування цими проблемами. Для них були зорганізовані екскурсії на виставку „Атом для миру", що саме відбувається у Женеві, як і до так званого СЕРН (Міжнародного осередку нуклеарних дослідів) під Женевою, але вони воліли теплі готелеві кімнати і підготову академічних питань на дискусію із своїми колеґами, як оглядати експонати застосування нуклеарної сили, що для їхньої наукової ранґи видаються механізованими іграшками. Та й більшість наших сучасників не турбується зовсім проблемами нуклеарних дослідів. Вони живуть щоденними справами, здоганяють автобуси і трамваї, купують хліб і масло, люблятся, сваряться і не бажають входити у деталі нової технічної сили; як і сучасники Коперника не надто турбувалися твердженням, що Земля, на якій вони жили, не стоїть, а крутиться довкола Сонця. І лише свідомість згубної сили, що її визволив ум із атома, зроджує в людині переконання, що вона — лише жертва цього надзвичайного світу, де атомова енерґія може знищити все життя. Є також оптимісти, як англійський архиєпископ Фішер з Кентербері, який сказав, що нуклеарна доба передбачена Святим Письмом, як кінець світу. Та все ж ті, хто розуміє силу атома і свідомий наслідків його знищення, будуть радити з головною думкою — рятувати сьогоднішню цивілізацію-вершок, до якого дійшло людство.

(от)

БРУКЛИН (Савт), Н. Й. — Річні збори Бр. св. о. Миколая, Відд. 293, відбудуться в суботу, 27 грудня 1958, в залі церковній 258 — 19 вул., о год. 7.30 вечер. В програму зборів входять: звіти урядників, вибір уряду на 1959 р. і деякі інші справи, зв'язані з діяльністю Відділу. Звертається увагу нашим членам, що як що-року, так і цього року в день латинського Різдва 25 грудня відбудеться Служба Божа нашого товариства, в якій повинні взяти участь всі члени з родинами. Члени залягаючі з вкладками, повинні на річних зборах їх вирівняти. — А. Данильчук, голова; В. Мизак, кас.; М. Демидчук, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Тов. Укр. Січ, Відділ 170, повідомляє, що Річні збори відбудуться в неділю, 28-го грудня о год. 3-ій по полудні, в УНДомі при Фліт і Окленд Евню. Обов'язком кожного члена прийти, вислухати звіти Відділових урядників і Контрольної Комісії, поставити добрі внески на будучий рік і вибрати уряд на 1959 рік. По зборах товариська перекуска. — І. Грабар, секр.

ОМАГА, Небраска. — Управа Т-ва „Карпати", Відділ 356, повідомляє своїх членів, що Річні загальні збори відбудуться дня 28-го грудня 1958, в церковній залі, по Службі Божій. На порядку: звіт за 1958 рік і вибір управи на 1959 рік. Проситься вирівнати залеглі вкладки, щоб довгів не переносити на наступний рік. — С. Банас, голова; Д. Війтик, секретар; І. Костів, кас.

РОСФОРД, Огайо. — Братство св. Михаїла, Відділ 235, повідомляє всіх своїх членів, що Річні збори відбудуться в неділю 28-го грудня 1958 р., о год. 2-ій по пол., в УНДомі. Проситься всіх членів, щоби хоч раз в році зійшлись всі і вислухали звітів як фінансовий, так і рекордовий, також вибрали уряд на 1959 рік. На неприсутніх членів наложена кара $2.00. — Іван Шестак, секр.

КУРТІС, БЕЙ, Мд. — Б-во св. Петра і Павла, Відділ 81, повідомляє своїх членів, що Річні збори відбудуться четверту неділю місяця, це є, в неділю, 28-го грудня, о год. 2-ій по пол., в церковній залі при 1506 Чорч Стріт. На порядку: звіт Контрольної Комісії, і вибір урядників на 1959 рік. Проситься членів явитись на час. — А. Блауцяк, секретар.

ГОЛІЙОК, Масс. — Річні збори Товариства ім. Тараса Шевченка, Відділ 52 відбудуться в неділю, 11-го січня 1959, о год. 2-ій по полудні, в Литовськім Клюбі, 16 Джексон вул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти. На порядку: звіт уряду і Контрольної Комісії за 1958 рік, вибір уряду на 1959 рік, і інші важні справи до полагодження. — С. Клемик, предсідник; М. Лончина, касир; Д. Хрупалик, секретар.

Посмертні Згадки

АННА (КАРПА) ТРІСКА, довголітня членка 93 Відділу в Сентрал Филс, Р. Ай. Померла 2 грудня 1958. Покійна походила зі села Змійовіска, Західна Україна. Приїхала до Злуч. Держав тому 48 років. Полишила у смутку мужа Стефана Тріску, дочку Стефанію Галайко, трьох синів та одного брата. Похорон відбувся 5 грудня 1958 при участи родини, приятелів та членів Відділу на цвинтар Ст. Джанс Юкрейнієн Семетери, Кумберленд, В. ІН П.

П. Іваницький, секр.

ЛЕВ ПАРТИКА, ур. 2 березня 1887 р. в Західній Україні, член 352 Відділу УНС, упокоївся у Бозі, дня 8 листопада 1958 р. у Честер, Па. Похорон відбувся 12 листопада 1958 р. при участі родини, приятелів та членів Відділу на цвинтар Іммакулейт Герт, Маркус Гук, Па. В. Н. П.

Щербак, секр.

ТАРЗАН, ч. 4181. Ворожий табір.

Відходячи від Векюбі, Тарзан вплав на слід дивного білого мисливця.

А тоді, в присмерку, він знайшов самотнього вартового в залишеному таборі.

Незабаром неохочі тубільці ввійшли на поляну, обладовані слоновими іклами . . . Джек Вест був незаконним мисливцем на слонову кість!